

امور اداره و تحریریه سنه سلانیکی
توفیق افندی نظارت ایدر .

ادبیات ، فنون و معارف و مطالبات
ادبیه و شئون معارف و ترقیدن بحث
ایدر . تنویر افکاره خدمت ایلر .

مجموعه ادبیه

۱۷ ۱۳ A.D

امور اداره و تحریریه سنه متعلق خصوصیات
ایچون توفیق افندی به مراجعت اولتور .

در سعادت و ولایات شاهانه ایچون بر
سنه لك آئونه سی بکری بش غر و شدور .
آئونه اجرانی برینه پوسته پولی قبول
ایدیلیر . مرکز شمدیلک باب عالی
جاده سنده . عطار بورغاک افندیلک
دکانیدر .

سر

سری سوریوم

صفوق، سمدن دها آچی، جهنمک بر
بوچاغندن چیمش آتین برر سونکو
کبی کیدیوردی! نخطار ایدیورمیکیز؟
کوزلم!

حوادث فنیه

نباتاته دائر بعض مطالعات و تدقیقات
(اکمک آغاجی)

نوع بشرک اوت بیان حیواناندنی
یوقسه ات بیان حیواناندنی اولدینی
مسئله سی بین المدققین اییجه مباحثاته میدان
آچشدر. ایکی طرفکده ایکشردن
دورت دانه کویک دیشی اولمسه نظر ایدنلر
انسانی ات بیان حیواناندن عد اتمک
ایسته دکلی حالده اولک و آزی دیشلرینه
نظر ایدنلر بو اشرف مخلوقاتی اوت بیان
حیوانات میانه قاتمق ایسته مشلدر.
بعضیلری ایسه شو ایکی صفتک ایکسینی
دخی جامع اولمق اوزره السانه هم ات،
همده اوت بدیرمک وصفی لایق کور.
مشلدر لکن بونلر میاننده اتدن اوتدن
قطع نظر انسانک میوه بیان حیواناندن
اولدیفه قناعت کوسرتنلر حقیقته بالطبع
دها زیاده تقرب ایشلدر. غالباً ایملک
دفعه اولمق اوزره برناردن دوسن پیه رک
میدانه قویمنش اولدینی برحقیقی بالآخره
بسط و تمهید ایش اولان ارباب تبعلک
کوزل سوزلردن ا کلاسیلدینی وجهله
بخی بشرک اتدن اوتدن هانکیسیله تغذی
ایده جکینی آنک دیشلرینی تدقیقندن حکمه
چالشمق کافی دکلد. او مخلوق شریفک
اصل طبیعتی تدقیق اتمه لیدر. ما کولات
حقننده طبایع حیوانانده بریسوک حکم
کورولیور. مثلاً طبیعتنده ات یملک جانی
مکشور اولان حیوانانده اته او قدر
مفتونیت کورولیور که کوزلری ات
کوردیکی و برونی ات قوقوسی آلدینی زمان
صبر و قراری توکنرک اوزرق مقسومه
طوغری او حیوانده برتهالک مشاهده
اولیور. نهالکک بودرجه سی دکل
ایسه ده بر بیوک صورتی دخی اوت بیان
حیوانلرده اوت ایچون مشاهده اولونیور.
دوهی یاردن آتالان برطوتام اوتدر.
طرزنده کی مثلره یول آجیلور. حال بوکه
نه اتی نه ده اونی کورمکدن و قوقلامقندن
السان ایچون بویله بر اشتیاق اصلاح حصوله
کلیور. بالخاصه اتدن آتالان قوقو تازه
اولدینی حالده بیله انسانک قوقو شامهسته
مواقق کلیوب هله ات براز کیکه جک
اولور ایسه واریا طبع بشر آندن استکراه
ایدیور. انسانی ات بیان حیوانلر
صفتنه ادخال اتمک ایسته یئر اکر اتسز
انسانک یاشایه مایه جفی مطالعه سیله بو
حکمه قوت ویرمه کنیدلرینی عجیور
کورولیور ایسه بو خصوصده کی خطاری
یک قولای ثابت اوله ییلور. دها مبادی

مدنیتندن بری انسانلرک آوجیلغه رواج
ویرمش اوله لری رزق طبیعیلرینی او
حیوانلرک لحومندن آرامه لری قضیه سی
اوله ماز. انسانلر حیوانلرک یالکیز انلرینه
کوز دیکدکلی ایچون آوجیلغه قویولمش
دکلدلر. دریلرینه، کیکلرینه، بوسوز-
لرینه، دیشلرینه، طرناقلرینه، هرشیلرینه
کوز دیکدکلی ایچون آوجیلغه قویو-
لشلدر. وولترک دخی بر مقاله سنده
دیمش بولسدینی وجهله دنیا یوزنده کی
انسانلرک کافه سی اطبانک یومیه بر آدم
ایچون تعیین ایشدکلی قدر ات یملک
عجیوریتنده بولسلر بتون دنیا اوزرنده کی
حیوانات انسانلرک برایکی ابلق ات تعیینی
تشکیل ایدمزلر ایدی. نفوس بشرک
بیکنده بری آنجق معینات لمحیه یی او
مقدارده ییه ییلوب بیکنده برقاجی آنک
نصفی، ربعی و دیگر برقاجی سدنی،
عشرینی ییه ییلورلر ایسه باقیسنک یک
کوجوک بر مقداری او مقدار معینک
الیده یوزده بریسی ییه میوب قسم اغلب
واعظم ایسه هیچ ات یعدن یاشامقده درلر
اوزاقلره کیتمه که حاجت استابول
جوارنده کی کویلرده عندالحساب ایده
بردفعه ات یسانلر رفاه اربانندن عد
اولونوب قربان بایرامیله روز خضره
مخصوص اولمق اوزره ییلده ایکی دفعه
ات ایله اکثفا ایدنلرطن اولونه ییله جک
مقداردن یک جوق زیاده در. نه اته نه
اوته مقابیل آغزی صولاتق شان
طبیعیسندن اولمایان انسان میوه کوردیکی
زمان صبریسی محافظه ایدمزلر. میوه نک
کرک منظره سی، کرک قوقوسی انسانی
زیاده سیله اشتیالاندیر. اصل مفتونیتی
تازه میوه ایسه ده قوری میوه دخی نوع
بشرک مظهر رغبتی اولمقندن اصلاً کورو
قالماز. قبل التمدن معیشت طبیعه عالمده
آنلرک تازه لرینی دخی کوروب طایندینی
ایچون قورودقلی زمان آنلری نظر
رغبتدن یسه اوزاق طومماز. بو نقطه
نظردن حیوانات دخی اوزاق یشردن
معدود اولان میولر میانه داخل اولور.
شو مقدمه دن مقصود نوع بشرک
میوه ایله تغذی ایدر حیواناندن اولدینی
حقننده کی قولی قبولدن سوکره طبیعتک
بو نقطه نظردن آدم اوغلنه کوسرتدیکی
سماحت اوزرینه انظار قارینی جلب
ایتمکدر. اقلیمی مختلف بر جوق ملکشلرده
جوز کبی، کسانه کبی، خرما کبی بعض
میولرک بر مبدولیت مستولیه حالنده
بولومنه سی حکمتدن عاری اوله ییلورمی؟

اوت ملکم. بن! سری سوریوم.
همده ملکله دکل برلره بیله آینه عبرت
نمونه امتثال اولان او عالی قلیکنزک
- بکا قارشی - بر سنک خاردن هیچ
فرقی اولدیفی بیله رک پرستش ایدیورم
نه یاییم؟ کوکل، حالدن اکلامیور! سز
ینه بخی او مینی مینی آیاقلر یکنزک آلتسده
ازیکیز. بآس یوق. بن! اونکله ذوقیاب
اولورم. نقد جان ایتدیکم او، نیم بر
لطفکنزی کورمه که موفق اوله میان کوز-
لرم قانی یاشلردوکیور. اونکده ضرری
یوق. نک! سن مسعود اول. بختیار
اول. انقازی بیله ناقابل عمران اولان
کوکل تارومار ایت! بن یینه اونکله ده
یکام اوله رقی کوزلم!

«امرایت اوله بکرم بوا یسه مقصدک ای شوخ
محشرده بیله خواهشک اولمزه دیرلم»

آه! بن اکلامیورم. بخی! بر نظره
التفاتکله - الی الابد - حیانتک بر آن
مسعودیتی ادراک ایتدیرمه جکسک.
فریادکه، بوهران مؤلم، بخی لحد غربیا -
نه مده بیله ایکنه جکدر. ملکم! اغلایه
اغلایه ایاقلریکه قیاندیغ و قتلر بکا ایتدیکک،
لایق کورمش اولدیفک او بد معامله لری
تأمل ایت! تقدردنه بی وفامشک! آه!
یاربی!!! بو قدرده می مغلوب عشقم!
ماضیتک اعماق خفاسی ارسنده محو
اولوب کیدن وعدلریکنز ترده؟ اونلر
شمعی موهوم بر رؤیا حالی اکتساب
ایتدی دکل؟

آه! بی وفا! اغیاره! التفاتکنز
دائماً مبذول! نیچون قلب زارم مهجور
غایتکنز اولیور؟

- بر چهارشنبه کوی - بیوک دره
چاپری سیره کهنده برجنت التون کوز -
لکک تعقیباندن قوزنلمیوردیکز اوزمان
بن ترده ایدم. سز، بخی کورم میوردیکز!
اوت بن! لاغر بر حیوانجیزک جکمه که
اولدینی وسورولکنه، سورولکنه حالم کبی
یزمرده لک کسب ایش اولان بر عربیه نک
ایچریسنده کریان اوله رقی نظره کسان
اولیوردم. او زمان بن بیانی اغلا یوردم
اشازات خفیه کنز، دل ویرانه مک هجرا
اوت یک هجرا گوشه لرینه یوزدن دها

یادی بیله بادی! اضمحلالم اولان بونلر
نهدر؟ سویلکنز! هیچ مرحمتکنز یوقی
کوزلم؟ هر وقت فریادی ایدم جکم؟
آغوش ثبات، بکا فراش شبانی اولسون؟
یازق؟ یازق؟!

ای مقبره اولمازی سکوتک بکا غمخوار
بن ایتیورم خواهش ایله شمعی ثباتی
ای ییک اجل کلده شوغمدن بخی قورتار
بن اوله لیم ایستتم آرتق بوجبانی
محو اوله لیم قلمه ملی نام ونشام
لکن... آه! اوت، لکن!!!

او، لطف نامتساهی اولان بر کیجه
قوروده کی التفاتکنز، مهتابک زرسایه سنده
یارم ساعت قدر یامده اوطورمقلکنز بکا
سزی ابدیاً اونوتدیرمه جق ظن ایدرم.
اوت ملکم! بش دقیقه لق بر خاطره
فکرمدن چیمیور. هر دلورکرم و شتمک
کردنداده اقیاد کوسریور! بن سزی
دوشوندکجه آلام مجسم اولان قلم یک
طانی بر صورتده ضریان ایدیور ظن
ایدیورم، بو حرکاتکنزله بر پرستیده عشق
تصویر ایتدیککنز جهته ییجه مزه حرمتک
الزم اولدیفه حکم ایدیورم. آه! اوت
اونک ایچون بن سزی سوریور!

کاتب زاده: نظیف

بزجه بونلر مواسم مخصوصه سنده انسانه رزق اولمق حکمتی حائز اولدقلری کی پاناس و سحاب نوعدن بر جوق میوه لرك ير التنده مدفون قلملری دخی محتاجین نوع بشره هم موسمه حاضر برر کیلار تشکیل ایدرلر . تاریخنک دلالتله اتباعاً کورولورکه نوع بشره الک اول مسکن اولان یرلر بلاد حاره دندرلر . میوه لرك الک بیوک مبدولیتی دخی اورالده کورولور . اورالرك میوه لری میاننده انسانه موالید حیوانیهی هیچ آرادیرمایه جق اولای نلری ده بولونور . از جمله سوت آغا - جلری کی که آلدردن آقان سوتک، لبن حیوانی درجه سنده انسانی بسیلایه بیله جکی تحقیق ایتدیر . ایشته مقاله مزك سرنای مه سنی تشکیل ایدن « اکمک آغاجی » دخی مادر طبیعتک الک قیمتی اولادی اولان نوع بشر ایچون حاضرلامش بولوندی کونا کون غزالرك بریسیدر .

اکمک آغاجلری نصف کره جنو - بیده کائن جزائر بحر اوقیانوسده کشف اولونمشلردر . سوت آغاجلری کی بونلر دخی ایچیر نوعدن آغاجلردر که بعضلر - ینک یا اراقلری دور بوو اراق و بعضلر - ینک یا اراقلری ایسه بیر تاجلی اولور . بونلرک چیچکلری او قدر کوچو کدرکه اوچیچکلردن چیتلنک جسمانده میوه لری بیله بکده اوموله ماز . بزم بیسلدیکمز اینجیر آغاجلرینک دیشیلری باشقه وارککلری باشقه اولوب دیشیلرک مشیمه لری اولان چیچکلره بابا اینجیرلرک تخم لری هوا و یاخود افاق سینکلر جلب و تلقیح ایله دکلی حالده اکک آغاجنک بویله بروساطنه احتیاجی بوقدر . سائر بعض نباتانده اولدینی کی بو آغاج دخی ارککلکی دیشیلکی کندی طالارنده جمع ایتدیر .

بو آغاجک چیچکلرینک کوچو کلکنه نظراً آلدردن چیتلنک قدر برمیوه اومولمادی حالده بونک میوه سی اولان و « اکک » دیه نوسیم ایدیلن میوه لری او قدر پیوکدرکه یالکز بردانه سی بر آدم یالکز باشنه برندن اوینانه ماز . بو میوه غایت پیوک برکوی قباغه شبیه مابعدی وار احمد مدحت

—•—•—•—

« ترک اقوامی و ترک مدنیتی » عنوانیله مجموعه مزك بدایت ظهورنده یازمش اولد - یغمز مقالاتده درمیان اولنان مطالعاتی اوقشایه جق معلوماتی جامع اوله رق مستشرق شهر موسیو (و امیر) طرفندن

قلمه آلوب معتبر « اقدام » غرضه سیله نشر ایدلمش اولان مقاله آیه اهمیتنه و نشریات سابقه مزله اولان مناسبتنه مبنی بالاقباس بروجه آتی درج ایدلمک مناسب کورولمشدر :

« عثمانلی رجالی طرفندن ابراز ایدیلن آثار لطف و انساب تیپوری سابه سنده اجراسنه موفق اولدیم آسیای وسطی سیاحتم انسانده شرق ترکیه سنه بالطبع دهها زیاده کسب و قوف ایتمش و خیره و بخارا، سمرقند منالرینک انضمام و معا - وتیله جغتای ادبیاتی حقنده کی تبعاتمی دهها زیاده تعمیق ایتشیدم .

« بره زین » ک آناری « قاتمر » ک تعالیمی مستسا اولمق اوزره اورولاده جغتایجه دایر یک آزشی قلمه انتمش اولدینی جهته جغتای لسانک قواعدینی لغاتنی حاوی انریمی ۱۸۶۷ سنه سنده برمنونیت فوق العاده ایله نشر ایتشیدم . برمدت صکره یعنی ۱۸۷۰ سنه سنده دخی اون برنجی عصرده یازلمش اولان « قودانقو بیلک » نامنده کی اوغورجه برار حقنده کی کسان نشر ایتدم . الک یازیمی اولان بو اثرک - فارسی به علم خجسته دیه ترجمه اولمشدر - او وقت ترکیه نک الک اسکی بر آبد لسانیه سی عد اولیوردی ، قواعد صرفیه و ثروت لغویه نقطه نظر نجه اوغور لسانی دهها مؤخر اولان ترک لهجه سنک علی وجه الصحه ایضاحه بک زیاده خادم اوله جق بر جوق اصول لسانیه و کلتی حاوی اولغله برابر بو بیوک لسانک شمال، آسیای وسطی و غرب لهجه لرینک تشکیلات تاریخی سنه اطلاع ایتک ایچون کافی دکلدیر .

بو جهتلره واقف اولمق دهها قدیم بر مشبه احتیاج من ایتدیر یوردی که بوده مونغولیا ده واقع اورخون ایله سیریا ده کی ترک محکوکاتنده بولمشدر . معلوم اولدینی اوزره بونلر محکوکاتی بدنجی و سکرنجی عصر میلادیدن قلمه اولدیلندن ترک لسانک الک قدیم آبد سیدر . بونلر قیمت قیبلرندن ماعدا عثمانلیر ایچون بالخاصه شایان اهمیتدر . محکوکات مذ کوره دهها التجی یعنی اورولانک هنوز نیم و حتی بر حالده بولدینی و شمیدی ابرائیلرک لسانی هنوز موجود اولدینی بر صره ده ترک لرك ادله خطیه و رسوم کتابته مالک اولدقلری اثبات ایدر .

بو اوابد لسانیه ترک قوم عظیمنک مختلف شعبه لره تفرقی و هانکی اقسامنک هیات عمومی ده آریله رق غرب و یاخود

جنوبه طوغری کتدیکنی و هانکیلرینک بالآخره اختصار هجرت ایتدکلرینی دخی کوسر مکده در . شو جهته بالطبع ایکنجی بر اهمیت دهها قازانیور . لسان بر قومک اورادن اورایه انتقائنده گذرگاه رحلتی ارانه ایدر بر رهبرد . ایشته زده ترکیه یی اورخوندکی محکوکاتک متنی ایله مقابله ایدم جک اولورسه ق هر ایکسی ارمننده کی علامت قرابتک قدیم ترکیه ایله جغتای و حتی اوغور لسانلری ارمننده موجود اولان آثار مشاهدتدن دهها زیاده اولدینی تعین ایدر .

(بناء علیه اناطولی، یاخود عثمانلی ترک لرينک الک اول، هیئات عمومی ده دن آریله رق غربیه طوغری کتدکلری . دهها طوغریسی آسیای وسطی سکنه سندن و یاخود جغتایلردن بستیون آری و مستقل بر ماضی تاریخی یی حائز اولدقلری ، والحاصل ترکستان خانلقلری ترک لردن بک قدیم بولندقلری و عثمانلی ترکیه سنک شمیدی به قدر ظن و ادعا ایدلرکی اوزره جغتایجه دن هیچ بروجه ایله مشتق اولدینی صورت مونوقده ثابت اولور .) شمیدی به قدر موجود اولان فکر واعتقاد کوره سلجوقیلر اناطولی به کلن ایلک ترک مهاجرلری عد اولیوردی . فقط دهها بشنجی عصرک بعض آثار لسانیه سنده کلمات ترکیه به تصادف ایدلرکی پیش نظر اعتباره اله جق اولورسه ترک لرك اناطولیده سر نهای ظهور اولسنی بک اسکی بر زمانه ارجاع ایتک لازم کلیر . اناطولی ترک لرينک حق تملک و حا - کیتلری اون ایکنجی یاخود اون دردنجی عصر دن بک جوق مقدمدر .

بر غرضه ستونلر نده دور و دراز اساب السنه مناقشه سنه کیر شمک مناسب اوله - میه جتی جهته قارئین کرامتک اسکی ترکیه به دایر طرفندن قلمه آلوب ترکیه دخی نشر اوله جق اولان اثره مراجعت ایتلرینی رجا ایدرم . بوراده بالخاصه اتیان ایتک ایتدیکم برنی واره اوده ممکن مرتبه اسکی ترکیه آثار ادبیه بحری ایدلمی لزومیدر . چونکه قونییه نک مرکز حکومت اولدینی زمانلر سلاطینک عهد سلطنتلری انساننده لسان علمی فارسی اولدینی کی ، اون دردنجی عصرده بیله صرف ترکیه آثار ادبیه و یا فارسیدن بعض ترجمه لر موجود ایدی که بو آثار بر طرفندن لسانک صورت تشکلی، دیگر طرفندن ملت نجیه عثمانیه نک وقایع اولیه تاریخیه سی کوسر دیک جهته ارباب تدقیق و تتبع ایچون غایت قیمنداردر .

ادبیات عثمانیه نک بو کی آثار قدیمه - سندن اله بر مجموعه حکایات کجیدی که علی العموم « فرج بعدالشد » عنوانی التنده معروفدر . ۲۵۷ پیراقدن عبارت اولان بو ال یازیسنک مسورتی ۸۵۵، ۱۴۵۱ سنه سنده ادرنده یازلمش اولغله برابر اثرک متنی یعنی فارسی ، دهها طو - غریبی عربی اصلندن ترکیه به ترجمه سی ۲۰۰ دکله هیچ اولماز سه یوز سه دهها اسکیدر . بو مجموعه حکایاتک مؤلفی « ابو علی محاسن بن ابوالقاسم علی قاضی النساوخی » بصره ده امیر اوقات ایتش بر شاعر اولوب ۳۸۴ (۹۹۴) سنه سنده وفات ایتشدر . فارسی ترجمه سنک اون اوچنجی عصرده یالبدینی فرض اولوب ده ترکیه ترجمه اون دردنجی عصرک نصف اولته عطف و اسناد ایدلر سه هیچ بروجه ایله خطا ایدلمش اولماز . بو تقدیرده الک اسکی آثار ادبیه ترکیه دن برینه دسترس اولمش اولورز که بو کتاب اسکی ترکیه نک ثروت لغویه سی و تشکیلات نحویه سنک غرائی اعتباریله عاشق پاشا زاده نک (۶۷۰-۷۳۳) « غربت نامه سی » ایله قرق وزیر حکایه سنه (۸۲۴-۸۵۵) قات قات فائده ، غرائب نحویه میاننده الک زیاده نظر دفته جاریان شی « سر » و یا « سار » ایله تشکیل اولنان صیغه مشترکه استقبالیه در .

مثلا بونکون .

« برکش کلجک ، عورتکی بوشه دیه جک اولورسه نه جواب ویر جکک . طر زنده سولیلنن جمله : « برکش کلجک عورتکی بوشه دیسر نی جواب ویر برسر سین » صورتنده افاده اولنوردی .

قدیم ترکیه نک ثروت لغویه سنه کلنجه کلمات ترکیه قدیمه نک بر جونی بالکیز جغتایجه دن دکل فقط اوغورجه دن دخی مشتق اولغله برابر اون دردنجی عصرک لسان ترکیی نواینک یاخود محمد صالح بکک جغتایجه سندن زیاده قدیم ترکیه نک آثار کوسرر .

(بناء علیه عثمانلیرک بو کونکی لسانی جغتایجه دن دهها اسکیدر و جغتایجه دن تولد ایتامشدر .)

بر قومک تاریخی تاریخ لسانی ایله بقا بدیر اولدینی حقیقی شویله طور سون قدیم ترکیه نک حین تبسندیشیش نکله دقمره تجلی ایدن بر حقیقی نییندن کتدیمی آله تم . بو حقیقت ایسه بو کون عربی و فارسیدن مأخوذ بر جوق کلماتک بوندن